

บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย

กระบวนการวิจัยในเรื่องนี้ดำเนินการโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis)ของสื่อมวลชนในการนำเสนอภาพลักษณ์เกี่ยวกับพระสงฆ์ และวิธีการสำรวจ (Survey Research) การรับรู้ของชาวพุทธต่อภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ โดยรายละเอียดของขั้นตอนการวิจัย ดังต่อไปนี้

ประชากร

1. การวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชน

ประชากรที่ทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เจาะจงที่สื่อหนังสือพิมพ์อย่างเดียว เนื่องจากเป็นสื่อที่มีอิทธิพลในการนำเสนอเรื่องเกี่ยวกับพระสงฆ์มากกว่าสื่ออื่นๆ และเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้สูงประกอบด้วยมีข้อมูลที่เป็นหลักฐานบันทึกชัดเจนง่ายต่อการวิเคราะห์กว่าสื่อประเภทอื่นๆ

2. การสำรวจผู้รับสาร

ประชากร คือ ชาวพุทธ หรือผู้นับถือศาสนาพุทธทั่วไป

กลุ่มตัวอย่าง

1. การวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชน

เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง(purposive sampling) จำนวน 1 ชื่อฉบับคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ เพราะ มียอดจำหน่ายสูงสุด ประมาณเกือบ 1 ล้านฉบับต่อวัน จึงสามารถสร้างการรับรู้แก่ประชาชนได้มาก โดยศึกษาฉบับที่ตีพิมพ์ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2539 ทุกวัน เพื่อวิเคราะห์ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ในช่วงปัจจุบันของการศึกษาวิจัย

2. การสำรวจผู้รับสาร

การเลือกตัวอย่างสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental sampling) จำนวน 200 คน จากกลุ่มชาวพุทธในเขตกรุงเทพมหานครโดยแบ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างชาวพุทธที่สำรวจในวัดจำนวน 100 คน และกลุ่มตัวอย่างชาวพุทธที่สำรวจนอกวัดจำนวน 100 คน กระจายตามลักษณะทางประชากร โดยสุ่มกลุ่มตัวอย่างชาวพุทธที่สำรวจในวัด จากวัด 5 แห่ง ๆ ละ 20 คน ดังนี้ คือ

ชื่อวัด	ที่ตั้ง	จำนวน (คน)
วัดปฐมวนาราม	เขตปทุมวัน	20
วัดราชาธิวาส	เขตดุสิต	20
วัดมหาธาตุ	เขตพระนคร	20
วัดระฆังโฆสิตาราม	เขตบางกอกน้อย	20
วัดปากน้ำ	เขตภาษีเจริญ	20

ส่วนกลุ่มตัวอย่างชาวพุทธที่สำรวจนอกวัด สุ่มตัวอย่างจากพื้นที่นอกวัดจากเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร จำนวน 5 เขต ๆ ละ 20 คน คือ เขตปทุมวัน 20 คน , เขตดุสิต 20 คน , เขตพระนคร 20 คน , เขตบางกอกน้อย 20 คน และเขตภาษีเจริญ 20 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. การวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชน

1.1 เครื่องมือเก็บข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูล โดยแบ่งกลุ่มตัวแปรเป็นรูปแบบข้อเขียน ตำแหน่งหน้าที่น่าเสนอ หัวข้อข่าวหรือเนื้อหาข่าว บทบาทที่น่าเสนอ สถานภาพ หรือฐานะที่น่าเสนอ ทิศทางการนำเสนอ ภาพลักษณ์ ภาษาและสรรพนามที่ใช้ (ดังรายละเอียดในภาคผนวก ข) หลังจากที่ได้ข้อมูลมาแล้วให้นำข้อมูลมาลงตารางรหัส (Coding Sheet) เพื่อวัดปริมาณความถี่ และทิศทางของหัวข้อข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์

1.2 การสร้างเกณฑ์การวิเคราะห์เนื้อหา ผู้วิจัยกำหนดวิธีการจำแนกเนื้อหาดังนี้

1) จำแนกตามรูปแบบข้อเขียน รูปแบบข้อเขียนแบ่งออกเป็น 2 ส่วนใหญ่คือ คือ ส่วนที่เป็นข่าว ได้แก่ ส่วนที่น่าเสนอข้อเท็จจริง โดยปราศจากการแสดงออกซึ่งความคิดเห็นของสื่อมวลชนโดยตรง และปรากฏในรูปของข่าวพาดหัวข่าว และภาพข่าว ข่าว ได้แก่ ข่าวพาดหัวรอง ข่าวธรรมดา ทั้งที่ปรากฏในหน้าหนึ่ง และหน้าอื่นๆของหนังสือพิมพ์

ภาพและภาพประกอบข่าว ได้แก่ ภาพที่ตีพิมพ์ในหน้าต่างๆ ของหนังสือพิมพ์ ซึ่งมีข้อความแสดงว่าเป็นเหตุการณ์อะไรกำกับไว้ เหตุการณ์ในภาพอาจถูกเสนอเป็นข่าวที่มีเนื้อข่าวบรรยายไว้ด้วยหรือไม่ก็ได้

ส่วนที่เป็นความคิดเห็น ได้แก่ ส่วนที่เป็นการนำเสนอข้อคิดเห็นของสื่อมวลชนต่อข้อเท็จจริงของบุคคลหรือเหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นโดยแจ้งชัด และปรากฏในรูปของบทบรรณาธิการ คอลัมน์วิจารณ์ บทสัมภาษณ์ บทความหรือรายงาน การ์ตูน

บทบรรณาธิการ ได้แก่ บทนำของหนังสือพิมพ์และข้อเขียนที่แทนความเห็นของหนังสือพิมพ์ชื่อฉบับนั้น

สก็๊ปข่าว ได้แก่ การเรียบเรียงความคิดเห็นของแหล่งข่าวโดยเรียบเรียงตามความสำคัญของประเด็นข่าวและความเป็นจริง

คอลัมน์สังคมบุคคล ได้แก่ ข้อเขียนที่เน้นในการบอกข่าวความเคลื่อนไหวต่างๆ มักเป็นการกล่าวถึงบุคคลต่างๆในสังคมในลักษณะต่างๆ เช่น สำนักข่าวหัวเขียว บุคคลในข่าว

คอลัมน์วิจารณ์ ได้แก่ ข้อเขียนที่แสดงทัศนะที่เป็นส่วนตัวของผู้เขียนเอง ปรากฏในรูปคอลัมน์ประจำต่างๆ ในหน้าหนังสือพิมพ์ เช่น มังกรหัวเลี้ยว , ขลุ่ยขลุ่ย , ดีแลกหน้า

บทความหรือรายงาน ได้แก่ ข้อเขียนของบุคคลต่างๆ อาจเป็นสื่อมวลชนเองหรือนักวิชาการหรือผู้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องบางเรื่องเป็นการเฉพาะ โดยมุ่งจะแสดงถึงข้อเท็จจริงในเชิงการให้ความรู้เพื่อการตัดสินใจเป็นสำคัญ และสื่อมวลชนนำมาตีพิมพ์

บทสัมภาษณ์ ได้แก่ ข้อเขียนที่เป็นการนำเสนอบทสนทนาระหว่าง ผู้สื่อข่าวกับบุคคลที่ร่วมสนทนา

การ์ตูน ได้แก่ การ์ตูนที่จบในภาพเดียวหรือหลายภาพจบ โดยมีผู้เขียนประจำ เช่น ประยูร จรรยาวงศ์ , ชัย ราชวัตร

2) จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่นำเสนอ แบ่งตามตำแหน่งหน้าหนังสือพิมพ์ ในการเสนอข่าว ดังนี้

หน้าหนึ่ง คือ พื้นที่ของหนังสือพิมพ์ส่วนที่เป็นหน้าแรก ซึ่งมักเสนอข่าวที่มีความสำคัญมากที่สุด และเป็นส่วนแรกของหนังสือพิมพ์ที่เรียกความสนใจจากผู้อ่าน

หน้าการเมือง คือ พื้นที่ของหนังสือพิมพ์ที่จัดกลุ่มเสนอเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับกิจการบ้านเมืองทั่วไป

หน้าเศรษฐกิจ คือ พื้นที่ของหนังสือพิมพ์ส่วนที่จัดกลุ่มเสนอ เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก และการบริโภคใช้สอยของชุมชน

หน้าสังคม คือ พื้นที่ของหนังสือพิมพ์ส่วนที่จัดกลุ่มเสนอเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับเรื่องราวของคนในวงการต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคม

หน้าการศึกษา - ศาสนา คือ พื้นที่ของหนังสือพิมพ์ส่วนที่จัดกลุ่มเสนอเนื้อหาข่าวเกี่ยวกับกิจกรรมทางการศึกษาและเรื่องราวต่างๆในวงการศาสนา

3) จำแนกตามประเภทของข่าว แบ่งเป็น 3 ลักษณะ ได้แก่

ข่าวพาดหัว คือ ข่าวสำคัญที่นำมาพิมพ์เป็นหัวเรื่องในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันด้วยอักษรขนาดใหญ่เพื่อให้เกิดความสนใจ

ข่าวพาดหัวรอง คือ ข่าวสำคัญรองจากข่าวพาดหัวที่นำมาพิมพ์เป็นหัวเรื่องในหน้าหนังสือพิมพ์รายวันด้วยอักษรขนาดรองลงมา

ข่าวธรรมดา คือ ข่าวที่มีความสำคัญน้อยกว่าข่าวพาดหัว และข่าวรองพาดหัว สังเกตจากตัวอักษรที่ใช้พาดหัวจะมีขนาดเล็กลงมาตามน้ำหนักความสำคัญของข่าวแต่ละชิ้น

4) หัวข้อข่าว / เนื้อหาข่าว แบ่งออกเป็น 4 ลักษณะ ได้แก่

อาชญากรรม ได้แก่ ประเด็นข่าวเกี่ยวกับกระทำความผิดกฎหมายทั้งทางแพ่ง และทางอาญา เช่น การฆาตกรรม ช่มชู้ เรื่องเพศ การฉ้อโกงหลอกหลวง การแย่งชิงผลประโยชน์ ความขัดแย้งต่างๆ ศาสนา ได้แก่ ประเด็นข่าวเกี่ยวกับกิจการต่างๆที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางศาสนา การเมือง ได้แก่ ประเด็นข่าวเกี่ยวกับกิจการต่างๆของบ้านเมือง และผู้บริหารของประเทศ เช่น การอภิปรายในสภาผู้แทนราษฎร , การเลือกตั้ง , การซื้อเสียง

เศรษฐกิจ ได้แก่ ประเด็นข่าวเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่ายจ่ายแจก การบริโภคใช้สอยของชุมชน และการลงทุนในด้านต่างๆ

สังคม ได้แก่ ประเด็นข่าวที่เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม และเป็นเรื่องราวอยู่ในกระแสความสนใจของประชาชนในขณะนั้น ในการวิจัยครั้งนี้ รวมถึงประเด็นข่าวที่เป็นเรื่องของสังคมบุคคลด้วย

5) ประเด็นข่าวที่น่าเสนอ ได้แก่ ข่าวเรื่องดังกล่าวเป็นเรื่อง/เหตุการณ์เกี่ยวกับอะไร , สถานที่ที่เกิดเหตุ (ภูมิภาคใด , ในวัด หรือนอกวัด) , ฐานะผู้เป็นข่าว (ผู้กระทำ , ผู้ถูกกระทำ , ผู้เกี่ยวข้องในข่าว) และสถานภาพผู้เป็นข่าว (เพศ , อาชีพ , วัย) ซึ่งหมายรวมถึงการเกิด , การมรณภาพของพระสงฆ์

6) ทิศทางที่สื่อมวลชนนำเสนอภาพลักษณ์ โดยพิจารณาจากคำหรือข้อความที่เกี่ยวข้องกับพระสงฆ์ เช่น

ภาพลักษณ์ในเนื้อหาที่แสดงออกในทางบวก เช่น ข้อเขียนในเชิงสนับสนุน ชมเชย เห็นด้วย ในบทบาทและฐานะของพระสงฆ์

ภาพลักษณ์ในเนื้อหาที่แสดงออกในลักษณะที่เป็นกลาง หมายถึง ข้อเขียนในเชิงรายงานข่าว หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นของพระสงฆ์ไม่มีการสนับสนุน ชมเชย หรือตำหนิ คัดค้าน

ภาพลักษณ์ในเนื้อหาที่แสดงออกในทางลบ เช่น ข้อเขียนในเชิงตำหนิ ไม่เห็นด้วย ในบทบาทหรือฐานะของพระสงฆ์

7) บทบาทที่ถูกนำเสนอ

ผู้เผยแพร่ศาสนา และหลักธรรมะ ได้แก่ เหตุการณ์ หรือประเภทข่าวที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่พระสงฆ์ฟื้นฟูทำกิจทางศาสนา อบรมสั่งสอนธรรม แก่ประชาชน เพื่อสืบทอดอายุพระพุทธศาสนา

ให้การศึกษาแก่ประชาชน ได้แก่ เหตุการณ์ หรือประเภทข่าวที่พระสงฆ์เข้าไปเป็นตัวเชื่อมขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับประชาชน

จรรโลงวัฒนธรรมไทย ได้แก่ เหตุการณ์ หรือประเภทข่าวที่พระสงฆ์เข้าไปเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมวัฒนธรรมที่ดีของชาติ

ผู้นำความคิดเห็น ได้แก่ ประเด็นข่าวที่พระสงฆ์เป็นผู้มีอิทธิพลต่อการรับรู้ผู้รับสาร เช่นการแสดงความเห็น และชี้ทางแก้ปัญหาบ้านเมืองในขณะนั้น

แหล่งศรัทธาด้านธรรมะ และความประพฤติ ได้แก่ เหตุการณ์หรือประเภทข่าวที่พระสงฆ์เป็นที่พึ่งด้านจิตใจ สอนธรรมะ จนกลายเป็นแรงศรัทธาที่พุทธศาสนิกชนมีต่อพระสงฆ์

พัฒนาสังคมท้องถิ่นได้แก่ เหตุการณ์หรือประเภทข่าวที่พระสงฆ์มีบทบาทในการพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ เช่น เป็นผู้นำสำคัญในการพัฒนาชนบท และบ้านเมือง

แหล่งศรัทธาด้านอกุศลกรรม ได้แก่ เหตุการณ์ หรือประเภทข่าวที่ประชาชนแห่กันกราบไหว้บูชา และศรัทธาพระสงฆ์บางรูป เหตุจากมีความเชื่อว่าพระสงฆ์มีอิทธิฤทธิ์

ผู้ปฏิบัติผิดวินัยสงฆ์ ได้แก่ ประเด็นข่าวเกี่ยวกับการฝ่าฝืนระเบียบสำหรับกำกับตามประพฤติให้เป็นแบบแผนอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่พระสงฆ์ เช่น อดิชนิโครามพระสงฆ์ , พระสงฆ์มั่วกับสีกา , พระสงฆ์ฆ่าคนหรือสัตว์ ในการวิจัยครั้งนี้หมายถึงความผิดทางวินัยสงฆ์ ที่มีโทษไม่ถึงขั้นความผิดทางกฎหมาย

ผู้ปฏิบัติผิดกฎหมาย ได้แก่ ประเด็นข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ฝ่าฝืนกฎที่มีอำนาจสูงสุดในรัฐตราขึ้น หรือเกิดขึ้นจากจารีตประเพณีอันเป็นที่ยอมรับนับถือเพื่อใช้ในการบริหารประเทศ เพื่อใช้บังคับบุคคลปฏิบัติตาม เช่น ข่มขืน ลักทรัพย์ ฉ้อโกง ฆ่าคน

สืบทอดไสยศาสตร์ ได้แก่ ประเด็นข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ปฏิบัติกิจที่เป็นเดรัจฉานวิชา เช่น ทำเสน่ห์ , หมอดู

พุทธพาณิชย์ ได้แก่ ประเด็นข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ฝึกฝนหาประโยชน์ใส่ตัวเองหรือวัด โดยการผลิตวัตถุมงคลขึ้นมาจำหน่ายโดยอ้างการทำบุญบังหน้า

8) ภาษาที่ใช้เรียกพระสงฆ์

คำหรือข้อความที่ใช้เรียกพระสงฆ์ทั้งแง่บวกและลบ เช่น พระคุณเจ้า , หลวงพ่อ , เกจิอาจารย์ , ไข่ข้าว

คำหรือข้อความที่ใช้เรียกบุคลิกภาพพระสงฆ์ทั้งแง่บวกและลบเช่น สงบนิ่ง ผ่องใสด้วยราศีธรรม เชื่องช้า มงาย

คำหรือข้อความที่ใช้เรียกพฤติกรรมของพระสงฆ์ทั้งแง่บวกและลบ เช่น พระนักปฏิบัติ , แก๊งโล้นทำอาวคัมสมุนกระหึบคนตาย , ควงไฟ , โฉนแฉนที่ชื่นใจ , ควงซี หรือข้อความที่ใช้วินิจฉัยการกระทำของพระสงฆ์ทั้งแง่บวกและลบ เช่น บุกรัดรังโจร , จีควรประหาร , เหยนาที่พิพากษา , อวสานพระเกย์

2. สํารวจผู้รับสาร

2.1 เครื่องมือเก็บข้อมูล สํารวจชาวพุทธโดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวพุทธโดยแยกเป็นกลุ่มตัวอย่างชาวพุทธที่สํารวจในวัด และนอกวัด แบบสอบถามที่สร้างขึ้นแบ่งเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ รวม 5 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมและความสนใจศาสนา รวม 4 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน รวม 3 ข้อ

ส่วนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับความถี่ในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ และทดสอบการรับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ รวม 2 ข้อ

ส่วนที่ 5 เป็นคำถามเกี่ยวกับการรับรู้ภาพลักษณ์พระสงฆ์ รวม 3 ข้อ

รายละเอียดดังปรากฏในภาคผนวก ข

2.2 การสร้าง และการทดสอบเครื่องมือ

มีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างและทดสอบแบบสอบถามดังต่อไปนี้

1. ศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาพลักษณ์ที่เกิดขึ้นจากการนำเสนอของสื่อมวลชน และการรับรู้ของชาวพุทธ

2. สํารวจปริมาณข่าวพระสงฆ์ในพุทธศาสนาที่ปรากฏในหนังสือพิมพ์ ที่นำเสนอระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2539 เพื่อนํามากำหนดเป็นฐานความรู้ในการสร้างแบบสอบถามในการสํารวจกลุ่มชาวพุทธ

3. วิเคราะห์เนื้อหาข่าวที่นำเสนอเกี่ยวกับพระสงฆ์ในหนังสือพิมพ์ไทยรัฐระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2539

4. สร้างแบบสอบถามโดยมีคำถามครอบคลุมถึงหน้าที่การนำเสนอภาพลักษณ์ของสื่อมวลชนกับการรับรู้ของกลุ่มชาวพุทธ

5. หลังจากที่ได้สร้างแบบสอบถามแล้ว ให้นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปทำการทดสอบกับประชาชนในเขตพื้นที่ทดลองคือ เขตปทุมวัน จำนวน 20 ราย กระจาย ตามกลุ่มอาชีพที่กำหนดไว้ จากนั้นจะได้นำมาพิจารณาปรับปรุงให้เหมาะสมแล้วจึงนำไปใช้เป็นแบบสอบถามจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชน

1.1 เก็บรวบรวมข้อมูลจากหนังสือพิมพ์จำนวน 1 ชื่อฉบับคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ที่ตีพิมพ์ในช่วงวันที่ 1 มกราคม ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2539 ทุกวัน จำนวน 365 ฉบับ รวบรวมจากหอสมุดแห่งชาติท่าอากาศยาน ผู้วิจัยเป็นผู้รวบรวมข้อมูลด้วยตนเองในช่วงเดือนธันวาคม 2539

1.2 จำแนกเนื้อหาขั้นแรกเพื่อแยกข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ออกจากข่าวอื่นๆ โดยศึกษาจากข่าว ภาพและภาพประกอบข่าว และส่วนที่แสดงความคิดเห็นต่างๆ เช่น บทบรรณาธิการ สกู๊ปข่าว บทความ / รายงาน คอลัมน์ บทสัมภาษณ์ การ์ตูน

1.3 อ่านข้อเขียนในแต่ละรูปแบบนำเสนอไปที่ละข่าว ทีละคอลัมน์

1.4 กรอกข้อมูลในแบบบันทึกข้อมูลไปที่ละชิ้นข่าว ทีละคอลัมน์ โดยใช้แบบบันทึกข้อมูล 1 ชุด กับข่าว 1 ชิ้น หากหนังสือพิมพ์ในฉบับเดียวมีข่าวหลายชิ้น ก็ต้องใช้แบบบันทึกข้อมูลหลายแผ่นตามจำนวนชิ้นข่าว

1.5 พิจารณาแยกชนิดของข้อมูลว่า นำเสนอข่าวพระสงฆ์ในรูปแบบใด เป็นบทบาทในกลุ่มใด และทิศทางการนำเสนอแบบใด รวมทั้งคำหรือข้อความที่แสดงถึงฐานะ

1.6 การบันทึกคำหรือข้อความที่แสดงถึงฐานะของพระสงฆ์ เพื่อวิเคราะห์สัดส่วนค่านั้น ให้ถือว่าชิ้นข่าวหนึ่งหรือชิ้นข้อความเป็นหนึ่งชิ้น ไม่ว่าจะพบคำหรือข้อความที่แสดงถึงฐานะที่เป็นคำหรือข้อความเดียวกันหรือเขียนต่างกันแต่ความหมายเหมือนกันให้นับเป็นหนึ่งครั้งเท่านั้น

2. การสำรวจผู้รับสาร

ผู้วิจัยใช้เวลาระหว่างเดือนกุมภาพันธ์ถึง เดือนมีนาคม 2540 เก็บรวบรวมข้อมูลจากชาวพุทธในเขตกรุงเทพมหานครทั้งกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจในวัด และกลุ่มตัวอย่างที่สำรวจนอกวัด จำนวน 200 คน โดยมอบหมายให้ผู้ช่วยวิจัยจำนวน 5 คน ทำหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีผู้วิจัยทำหน้าที่ควบคุมการเก็บและตรวจสอบข้อมูลให้ครบถ้วนและสมบูรณ์ โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยการวิจัยจะใช้วิธีการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามในแบบสอบถามโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยการวิจัยเป็นผู้กรอกข้อมูลเองเพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดจากคำถามบางประเด็น

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์เนื้อหาของสื่อมวลชน

1.1 หน่วยการวิเคราะห์ (unit of analysis) ในการวิจัยครั้งนี้ หน่วยของการวิเคราะห์จะพิจารณาดังนี้

1) รายคำ (word) วิเคราะห์ส่วนที่เกี่ยวกับภาษาที่ใช้เรียกพฤติกรรมของพระสงฆ์ และการวินิจฉัยการกระทำของพระสงฆ์

2) รายเรื่อง (item) วิเคราะห์ส่วนที่เป็นข่าวและความเห็นแต่ละชิ้นข่าวและความคิดเห็น

3) รายละเอียด (theme) วิเคราะห์บทบาทพระสงฆ์ด้านต่างๆ โดยดูจากเนื้อหาที่ปรากฏโดยรวม

1.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา(description statistics) โดยแจกแจงความถี่(frequency distribution) การคำนวณค่าร้อยละ (percentage) เพื่ออธิบายตัวแปรต่างๆ เช่น ลักษณะทางประชากร ระดับการเปิดรับสื่อ และการมีส่วนร่วมทางศาสนา (ความถี่ในการเข้าวัด)

2. การสำรวจผู้รับสาร

2.1 เกณฑ์การให้คะแนนเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล

1) การวิเคราะห์การร่วมกิจกรรมทางศาสนา กำหนดการให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์ระดับของความบ่อยครั้งของกิจกรรมทางศาสนา ให้คะแนนดังนี้

บ่อยมาก	5	คะแนน
บ่อย	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
ไม่บ่อย	2	คะแนน
ไม่เคย	1	คะแนน

2) การวิเคราะห์ความศรัทธาพุทธศาสนา กำหนดการให้คะแนนระดับความศรัทธาพุทธศาสนา ให้คะแนนดังนี้

มากที่สุด	6	คะแนน
มาก	5	คะแนน
ปานกลาง	4	คะแนน
น้อย	3	คะแนน
น้อยมาก	2	คะแนน
ไม่เลย	1	คะแนน

3) การวิเคราะห์พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน กำหนดการให้คะแนนความบ่อยการเปิดรับสื่อมวลชน ดังนี้

ทุกวัน	5	คะแนน
สัปดาห์ละ 5-6 ครั้ง	4	คะแนน
สัปดาห์ละ 3-4 ครั้ง	3	คะแนน
สัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง	2	คะแนน
น้อยกว่าครั้งต่อสัปดาห์	1	คะแนน

กำหนดการให้คะแนนระยะเวลาการเปิดรับสื่อมวลชน

มากกว่า 3 ชั่วโมง	5	คะแนน
-------------------	---	-------

2-3 ชั่วโมง	4	คะแนน
1-2 ชั่วโมง	3	คะแนน
½-1 ชั่วโมง	2	คะแนน
น้อยกว่าครึ่งชั่วโมง	1	คะแนน

4) พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ กำหนดการให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์ระดับความบ่อยการรับข่าวสารเกี่ยวกับพระสงฆ์ โดยให้คะแนนดังนี้ คือ

บ่อยมาก	5	คะแนน
บ่อย	4	คะแนน
ปานกลาง	3	คะแนน
ไม่บ่อย	2	คะแนน
ไม่เปิดรับ	1	คะแนน

5) วิเคราะห์บทบาทพระสงฆ์ กำหนดการให้คะแนนเพื่อวิเคราะห์ระดับการประเมินบทบาทพระสงฆ์ โดยให้คะแนนดังนี้คือ

มากที่สุด	6	คะแนน
มาก	5	คะแนน
ปานกลาง	4	คะแนน
น้อย	3	คะแนน
น้อยมาก	2	คะแนน
ไม่มีเลย	1	คะแนน

2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป

ใช้การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา (description statistics) โดยการแจกแจงความถี่ ((frequency distribution) การคำนวณค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (mean)

การทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อ 1 เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ปรากฏทางสื่อมวลชนมีแนวโน้มไปทางลบมากกว่าทางบวก

1. กำหนดให้ใช้ตัวทดสอบความแตกต่างระหว่างจำนวนหรือความถี่ที่ได้จากการสังเกตกับความถี่ที่คาดหวัง เป็นค่าไค-สแควร์ (χ^2) ดังสูตร

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^k (O_i - E_i) / E_i$$

k แทน จำนวนกลุ่มหรือลักษณะประชากร

O_i แทน จำนวนความถี่หรือจำนวนของกลุ่มหรือลักษณะที่ i ที่ได้จากการเก็บข้อมูล

E_i แทน จำนวนความถี่หรือจำนวนของกลุ่มหรือลักษณะที่ i ที่ได้จากอัตราส่วนที่กำหนด

2. กำหนดตารางแสดงค่าจำนวนข่าวที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระสงฆ์ทั้งด้านบวกและลบที่ปรากฏทางสื่อมวลชน

เนื้อหาของพระสงฆ์ที่ปรากฏทางสื่อมวลชน	จำนวน (ชิ้น)	ร้อยละ
บวก	O_1	p_1
ลบ	O_2	p_2
รวม	N	100.00

$$k = 2$$

3. กำหนดสมมติฐานทางสถิติ

H_0 : เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ปรากฏทางสื่อมวลชนมีแนวโน้มไปทางลบ น้อยกว่าหรือเท่ากับแนวโน้มทางบวก

H_1 : เนื้อหาข่าวเกี่ยวกับพระสงฆ์ที่ปรากฏทางสื่อมวลชนมีแนวโน้มไปทางลบ มากกว่าแนวโน้มทางบวก

4. กำหนดอัตราส่วนแนวโน้มทางบวก : ลบ คือ 1:2

โดยที่ $E_1 = 1/3(N)$

$$E_2 = 2/3(N)$$

5. แทนค่าตามสูตร $\chi^2 = (O_1 - E_1)^2 / E_1 + (O_2 - E_2)^2 / E_2$

6. เปิดค่าไคสแควร์จากตารางที่ $df = k - 1 = 1, \alpha = 0.05$

7. ถ้าค่า χ^2 ตารางมีค่าน้อยกว่า χ^2 ที่คำนวณ แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐาน H_0 ยอมรับสมมติฐาน H_1 ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05

สมมติฐานข้อ 2 กลุ่มชาวพุทธที่เข้าวัดบ่อยมีแนวโน้มการรับรู้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ทางบวกมากกว่ากลุ่มชาวพุทธที่เข้าวัดน้อยกว่า

1. กำหนดให้ใช้ตัวทดสอบความแตกต่างระหว่างจำนวนหรือความถี่ที่ได้จากการสังเกตกับความถี่ที่คาดหวัง. เป็นค่าไค-สแควร์ (χ^2) กับตารางการถ่วง (Contingency table) ซึ่งจำแนกความถี่ของข้อมูลตามตัวแปรสองตัวพร้อม ๆ กัน (วินิต พิษณุชัย, 2537) ตามสูตร

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c (O_{ij} - E_{ij})^2 / E_{ij} - N$$

2. กำหนดตารางแสดงภาพลักษณ์ของพระสงฆ์จำแนกตามกลุ่มชาวพุทธที่มีความถี่ในการเข้าวัดต่างกัน

ความถี่ของกลุ่มชาวพุทธที่เข้าวัด	ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์				รวม	
	บวก	ร้อยละ	ลบ	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
บ่อยกว่า	O11	P11	O12	P12	n1	p1
น้อยกว่า	O21	P21	O22	P22	n2	p2
รวม	n3	p3	n4	p4	N	100.00

$$r \times c = 2 \times 2, \quad df = (r-1)(c-1) = 1, \quad \alpha = 0.05$$

3. กำหนดสมมติฐานทางสถิติ

H_0 : กลุ่มชาวพุทธที่เข้าวัดบ่อยมีแนวโน้มการรับรู้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ทางบวกน้อยกว่าหรือเท่ากับกลุ่มชาวพุทธที่เข้าวัดน้อยกว่า

H_1 : กลุ่มชาวพุทธที่เข้าวัดบ่อยมีแนวโน้มการรับรู้ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ทางบวกมากกว่ากลุ่มชาวพุทธที่เข้าวัดน้อยกว่า

4. หาค่าคาดหวัง (E)

$$E_{11} = (p1 \times p3) / 100.00$$

$$E_{12} = (p1 \times p4) / 100.00$$

$$E_{21} = (p2 \times p3) / 100.00$$

$$E_{22} = (p2 \times p4) / 100.00$$

5. แทนค่าตามสูตร

$$\chi^2 = [(P11)^2/E11 + (P12)^2/E12 + (P21)^2/E21 + (P22)^2/E22] - 100.00$$

6. เปิดค่าไคสแควร์จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญ = 0.05 , ค่า df = 1 ถ้าค่าไคสแควร์จากการคำนวณมากกว่าค่าจากตาราง แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐาน Ho แต่ไปยอมรับสมมติฐาน H1

สมมติฐานข้อ 3 ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ผ่านทางสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับ
ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ที่ผ่านการรับรู้ของชาวพุทธ

1. กำหนดให้ใช้ตัวทดสอบความแตกต่างระหว่างจำนวนหรือความถี่ที่ได้จากการสังเกตกับความถี่ที่คาดหวัง เป็นค่าไค-สแควร์ (χ^2) กับตารางการณั้จร (Contingency table) เช่นเดียวกันกับสมมติฐานข้อ 2 ตามสูตร

$$\chi^2 = \sum_{i=1}^r \sum_{j=1}^c (O_{ij} - E_{ij})^2 / E_{ij} - N$$

2. กำหนดค่าในตารางการเปรียบเทียบภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ผ่านสื่อมวลชนและสื่อบุคคล

ช่องทางกรรับรู้ภาพลักษณ์ ของพระสงฆ์	บวก		ลบ		รวม	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ผ่านสื่อมวลชน	O11	P11	O12	P12	n1	p1
ผ่านสื่อบุคคลชาวพุทธ	O21	P21	O22	P22	n2	p2
รวม	n3	p3	n4	p4	N	100.00

$$r \times c = 2 \times 2, \quad df = (r-1)(c-1) = 1, \quad \alpha = 0.05$$

3. กำหนดสมมติฐาน

Ho : ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ผ่านทางสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ที่ผ่านการรับรู้ของชาวพุทธ

H1 : ภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ผ่านทางสื่อมวลชนไม่มีความสัมพันธ์กับภาพลักษณ์ของพระสงฆ์ที่ผ่านการรับรู้ของชาวพุทธ

4. คำนวณค่าคาดหวัง

$$E11 = (p1 \times p3) / 100.00$$

$$E12 = (p1xp4)/100.00$$

$$E21 = (p2xp3)/100.00$$

$$E22 = (p2xp4)/100.00$$

5. แทนค่าตามสูตร

$$\chi^2 = [(P11)^2/E11 + (P12)^2/E12 + (P21)^2/E21 + (P22)^2/E22] - 100.00$$

6. เปิดค่าไคสแควร์จากตาราง ณ ระดับนัยสำคัญ = 0.05 , ค่า df = 1 ถ้าค่าไคสแควร์จากการคำนวณมากกว่าค่าจากตาราง แสดงว่าปฏิเสธสมมติฐาน H_0 แต่ไปยอมรับสมมติฐาน H_1

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย